

1. STVARANJE

Pregled

Uvod: To što Biblija počinje stvaranjem je značajno. Zapravo, mnoge biblijske knjige počinju sa prisećanjem na stvaranje. Knjige dnevnika počinju sa stvaranjem sa svrhom da posvedoče da svi pripadamo istoj ljudskoj rasi, potičemo od istog Oca (1. Dnevnika 1,1). Isaija počinje sa tekstom 1. Mojsijeva 1,1 što je prvi stih izveštaja o stvaranju, to čini da nas podseti da je Bog onaj koji nam pruža sve što imamo i da s toga treba da ga slušamo (Isaija 1,2). Danilovo prvo svedočanstvo šefu neznabožačkih evnuha je zapravo citat iz izveštaja o stvaranju. Danilove reči posvedočile su evnuhu da je Bog Stvoritelj koji im daje hranu (Danilo 1,12). Solomon daje uvod u svoja razmišljanja sećanjem na Stvaranje (Propovednik 1,1-11) u kojem oplakuje taštinu života, shvatajući da „nema ničeg novog pod suncem“ (Propovednik 1,9). Evanđelje po Jovanu počinje pesmom o stvaranju (Jovan 1,1-14) da naglasi čudo utelovljenja: da je Isus Hristos koji je Bog „u početku“, stvorio svet i zatim postao telo da bi spasio svet. Sledeći model ovih biblijskih autora, proučavaćemo biblijski tekst stvaranja da bismo naučili važne lekcije o Bogu, o nama kao ljudima i o prirodi i značaju stvaranja kao takvog.

Komentar

Lepota stvaranja: Prva lekcija koju učimo o stvaranju iz biblijskog teksta je lekcija o lepoti. Igre reči, igre zvukova, paralelizmi i dobro izbalansirane strukture doprinose stvaranju moćnog poetskog izražavanja. Ne samo da narativ o stvaranju pokriva doslovnih sedam dana, već vidimo više puta ponavljanje zvukova, reči ili čak specifičnih fraza, sve po sedam puta. Ovaj ritam sedmice nije motivisan samo estetikom. Ova stilistička karakteristika ima duboko značenje; ona svedoči o savršenstvu Božijeg stvaranja.

Istorija stvaranja: Književna lepota teksta ipak ne implicira da bi tekst o stvaranju treba da se razume kao puko poetsko izražavanje mašte. Verbalne forme koje su iste kao one koje se koriste u narativima, poseban stil geneologije koji takođe karakteriše formu ovog teksta i njegova književna struktura koja povezuje prva dva poglavlja 1. Mojsijeve – sve ovo su gramatički i književni svedoci toga da je tekst imao nameru da opiše istorijski događaj. Tekst prvog izveštaja o stvaranju je eksplicitno poistovećen sa geneologijom od strane autora (1. Mojsijeva 2,4). Na dalje, tekst takođe zaista odaje književne karakteristike geneologije. Razlog zbog kojeg je biblijski tekst o stvaranju napisan u obliku geneologije je zbog njenog povezivanja sa drugim geneologijama u 1. Mojsijevoj, kao i da bi čitalac obratio pažnju na to da ovaj izveštaj pripada ljudskoj istoriji na isti način kao što je to slučaj sa životima patrijarha.

Uz to, lingvistička i tematska povezanost između prvog izveštaja o stvaranju (1. Mojsijeva 1,1-2,4) i drugog izveštaja o stvaranju koji sledi (1. Mojsijeva 2,4-25) nagoveštavaju paralelizam između ova dva teksta: ista struktura u sedam koraka iz prvog izveštaja o stvaranju (1. Mojsijeva 1,1-2,4) se takođe nalazi i u drugom izveštaju o

stvaranju (1. Mojsijeva 2,4-25). Činjenica da je izveštaj o stvaranju 1. Mojsijeva 1,1-2,4 povezan sa istorijskim narativom iz 1. Mojsijeva 2,4-25 sugeriše da je autorovu nameru da iskomunicira svoj izveštaj o stvaranju neba i zemlje kao događaj koji pripada istom istorijskom narativu kao i stvaranje ljudskih bića.

Povezivanjem ova dva izveštaja o stvaranju, autor takođe sugeriše da je isti „vremenski“ faktor koji je bio na snazi prilikom stvaranja ljudi, takođe bio na snazi i prilikom stvaranja neba i zemlje. Svet i sve što je u njemu ne zahteva milione godina da bi dostigao nivo zrelosti svega kako bi sve funkcionisalo ispravno. Sa druge strane, izveštaj o stvaranju iz 1. Mojsijeve ne predstavlja sebe kao naučnu analizu događaja stvaranja. Kada bi to bio slučaj, izveštaj o stvaranju bi bio napisan kao jako komplikovana i beskonačno dugačka formula koja bi bila nepristupačna ljudima. Biblijski autor pod nadahnućem opisuje izveštaj o stvaranju kao istorijski događaj. Sve što on kaže događaju stvaranja je istinito i ne bi trebalo da se kosi sa naukom.

Ipak, često se predlaže da namera izveštaja o stvaranju nije bila istorijska već da je ona u svojoj srži teološka ili filozofska. Takođe, tvrdi se da je namera teksta u 1. Mojsijevoj 1 samo da duhovno uzdigne, a ne da pruži istorijske informacije. Ovakav metoda čitanja Pisma proizilazi zapravo iz kritičkih pretpostavki koje se temelje na proučavanju Grčke klasične književnosti. Zaista, u toj tradiciji, duhovna poruka ima prioritet, a istorijski aspekt je sekundaran i beznačajan za filozofsku poruku. Primenjen na Pismo, ovaj metod je odveo mnoge proučavaoce Biblije da odbace tvrdnju o istorijskoj nameri biblijskog teksta. Tako, u događaju vaskrsenja Isusa Hrista na primer, istoričnost se ignoriše, čak dovodi u pitanje, dok je fokus isključivo na duhovnoj poruci Njegovog života. Ali pravi biblijski pogled je drugačiji. Teološka poruka proizilazi iz istoričnosti događaja. Zbog toga što je Isusovo vaskrsenje istorijski događaj, mi možemo da verujemo Bogu i razmišljamo teološki. Zbog toga što je izveštaj o stvaranju iz 1. Mojsijeve istorijski izveštaj, on sadrži važne duhovne i teološke lekcije o Bogu i ljudima.

Prvi stih stvaranja: U početku. Jevrejski izraz *berēšit*, „u početku“ je naglašen. Ovaj izraz je postavljen na početak prve rečenice 1. Mojsijevoj. Pored toga, ovaj izraz takođe ima akcent na naglašavanja koji ga izdvaja i odvaja od ostatka rečenice. Prema tom akcentovanju, rečenicu treba punktuirati i čitati ovako: U početku; Bog je stvorio nebesa i zemlju.“ Izraz *berēšit* je zapravo tehnički izraz koji je posebno povezan sa stvaranjem. Jako je značajno to što se ovaj izraz retko koristi u Jevrejskoj Bibliji. Osim 1. Mojsijeve 1,1 *berēšit* se upotrebljava samo još četiri puta, i to samo u Jeremiji. U Jeremiji *berēšit* pripada stilskoj formuli kojom se aludira na uvodne reči izveštaja o stvaranju (Jeremija 26,1; Jeremija 27,1; 28,1; Jeremija 49,34.35), iako se same poruke ne odnose na izveštaj o stvaranju.

Bog. Naglasak na „početku“ je pojačan naglaskom na Jevrejskom imenu 'Elohim, „Bog“ koji označava Boga u izveštaju o stvaranju (1. Mojsijeva 1,1-2,4). Ovo ime proizilazi iz korena 'alah, koji prenosi ideju snazi i nadmoćnosti. Oblik množine potvrđuje ovaj naglasak zbog toga što je to književni izraz intenziteta i veličanstvenosti, pre nego indikator brojčane množine, „bogova“. Takva upotreba množine bi implicirala ne-izrailjsko politeističko verovanje u nekoliko bogova. 'Elohim se odnosi na velikog Boga

koji prevazilazi unuverzum. Ritam stiha iz teksta 1. Mojsijeva 1,1 sazvučan je sa porukom o prevažnosti 'Elohima. Reč 'Elohim se pojavljuje u sredini stiha. Pored toga, akcentat koji razdvaja stih na dva jednaka dela priključen je reči 'Elohim i u tradicionalnom pojanju u sinagogi označava pauzu i time vrhunac stiha. „Bog“ je najvažnija reč ovog stiha, ne samo zbog toga što je on subjekat ove rečenice već i zbog samog ritma fraze.

Stvori. Reč bara', „stvoriti,“ upotrebljava se pet puta u izveštaju o stvaranju (1. Mojsijeva 1,1.21.27; 1. Mojsijeva 2,3.4) označavajući time svoje prirodno pripadanje posebnom događaju „stvaranja“. Pored toga, u Jevrejskoj Bibliji, ovaj glagol se koristi isključivo onda kada je Bog subjekat ovog glagola.

Nebesa i zemlju. Prva fraza u Bibliji „stvori Bog nebesa i zemlju,“ od samog početka uspostavlja činjenicu da su Bog i Njegovo stvorenje dve različite stvari koje ne proizilaze jedna iz druge. Fraza „nebesa i zemlja“ je merizam (dva dela jedne celine koja su u kontrastu) u kojem se kombinacija dva elementa u kontrastu odnosi na celokupnost univerzuma, što implicira da je Bog stvorio sve. Korišćenje ove iste fraze na kraju izveštaja o stvaranju kada se govori o sedmici stvaranja (1. Mojsijeva 2,1.4) sugeriše da se stvaranje „nebesa i zemlje“ odnosi specifično na ljudski svet koji je stvoren za vreme te sedmice. U isto vreme, ova fraza ne isključuje mogućnost drugih stvaranja izuzev onog u okviru sedmice stvaranja.

Primena u životu

U početku Bog. Događaj stvaranja je primarni temelj ljudske vere u Boga. Verovati u stvaranje, verovati u to da dugujem svoje postojanje i stvarnost sveta Nekom koga ne vidim i ko postoji pre mene, to je prvi čin vere. Značajno je da se jedina biblijska definicija vere odnosi na stvaranje; kao što to Pavle, autor poslanice Jevrejima kaže, „Vera je, pak, tvrdo čekanje onog čemu se nadamo, i dokazivanje onog što ne vidimo“ (Jevrejima 11,1). Stvaranje je jedan događaj u istoriji koji se desio onda kada ljudi još nisu bili prisutni da ga vide i da ga potvrde. Stvaranje je zato događaj *par excellence* koji zahteva veru i samim tim otkrivenje odozgo. Takođe je značajno započinje svoju listu dela vere sa stvaranjem: „Verom poznajemo da je svet rečju Božjom svršen, da je sve što vidimo iz ništa postalo“ (Jevrejima 11,3). Teološko razmišljanje, kao i vera, mora da počne obznanjivanjem stvaranja.

1. Kako na moj život utiče činjenica da vera počinje verovanjem u stvaranje?

2. Koju lekciju učimo iz toga što je Bog stvarao kada nas još nije bilo da posvedočimo tom događaju i iz odmaranja u subotu kojim slavimo Njegovo delo za nas?